

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR
VAZIRLIGI**

**SAMARAQAND DAVLAT UNIVERSITETI
KATTAQO'RG'ON FILIALI**

**IJODIY ISHLARNI O'TKAZISH METODIKASI
FAN DASTURI**

Bilim sohasi:	200000- San'at va gumanitar fanlar
Ta'lim sohasi:	230000-Tillar
Ta'lim yo'nalishi:	60230100 – Filologiya va tillarni o'qitish: o'zbek tili

Fan/modul kodi MTF2504		O'quv yili 2024-2025	Semestr 5	ECTS – Kreditlar 4	
Fan/modul turi Tanlov		Ta'lim tili O'zbek		Haftadagi dars soatlari 2	
1.	Fan nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)		Mustaqil ta'lim (soat)	umumiy (soat)
	Ijodiy ishlarni o'tkazish metodikasi	60		60	120
2.	I. Fanning mazmuni Fanni o'qitishdan maqsad –ijod insonning fan, texnika, ishlab chiqarish, madaniyat va boshqa sohalarda ijtimoiy ahamiyatga ega bo'lgan yangilik yaratish, kashf etish bilan bog'liq murakkab psixologik jarayon bo'lib, inson tafakkuri, xotirasi, tasavvuri, diqqati, irodasi faol ishtirok etadi, ijodda bilim, tajriba iste'dodi bilan jamiyat rivojiga hissa qo'shadi. Fanning vazifasi – ijod qilish jarayonida inson izlanadi, kuzatadi, tadqiqotlar olib boradi. Ijod turi, ijod darajasi, ijod qamrovi, ijod davomiyligi, ijod shakli, ijodning umumiy jihatlari, yaratilgan ijod namunalari, mutaxassislarni nafaqat bilim, saviya, tafakkur darajasini yuksaltirish, balki, ularning jamiyatga yuksak ma'naviyatli hamda milliy mafkurasi boy mutaxassislar sifatida etkazib berish. II. Asosiy nazariy qism (amaliy mashg'ulotlari) 60 1. Ijodiy ishlarni o'tkazish metodikasi fanining maqsad va vazifalari. Ijodiy ishlarni tashkil etish, o'tkazish, maqsadi, vazifasi, predmeti, obyekti. Boshqa umumta'lim fanlari bilan uzviy aloqasi. Fan bilan bog'liq yangiliklarni aks ettirgan holda dars jarayonini qamrab olish. 2. Ijodiy pedagogikaga asoslangan ta'lim xizmatlarini rivojlantirish imkoniyatlari. Ijodkorlik pedagogikasi va uning nazariy asoslari haqida umumiy ma'lumot. Turli ta'lim muassasalarida ijodkorlik pedagogikasining amaliy qo'llanilishini tahlil qilish. 3. Professional ta'lim tizimida o'quvchilar ijodkorligini rivojlantirish metodikasi. Ijodkor, mustaqil fikrlovchi shaxslarni tarbiyalash vazifalari, ta'lim va tarbiya amaliyotida o'quvchilar ijodkorlik qobiliyatini rivojlantirish ta'limiy texnologiyalarining tarkibiy qismlari. 4. O'quvchilarning ijodiy va ijodkorlik faoliyatini tashkil etish. O'quvchilarning yosh va psixofiziologik xususiyatlari, ularni ijodkorlikka o'rgatish. Ijodkorlik qobiliyatini rivojlantirishning umumpedagogik prinsiplari. 5. Ta'lim jarayonida innovatsion texnologiyalardan dars jarayonida foydalanish. Pedagogik innovatsiya va pedagogik faoliyatdagi yangiliklar. O'qitish va tarbiya				

mazmuni, texnologiyalardagi o'zgarishlar, samaradorlikni oshirish, innovatsiya natijasida sifat ko'rsatkichi.

6. Zamonaviy maktablar faoliyatini shakllantirish va rivojlantirish tendensiyalari. Zamonaviy ta'limni amaliyotda qo'llash, tahlil qilish. Modellash va empiriklik. Milliy, ijtimoiy va pedagogik hodisa sifatida maktablarni rivojlantirish.

7. Adabiy ta'limda innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalanishning ahamiyati va ijodkorlikni shakllantirish. Ma'naviyat, ma'naviy barkamol inson, komil inson, dunyoqarash, mustaqillik davrida yaratilgan asarlar namunalari, she'riyat, badiiy asar, qahramon, sujet, yechim.

8. Ona tili va adabiyot darslarini ijodiy-innovatsion yondashuv asosida tashkil etish. Ijodiy tafakkurni rivojlantirishda texnologiyaning afzalliklari, kamchiliklari, muammoli vaziyat, bayoni, asarning yozilish tarixi, til xususiyati, obrazlar tahlili, majoiy obrazlarning inson tafakkuridagi o'rni.

9. Ijodiy ishlarni o'tkazishda ta'lim sifat samaradorligini oshirishda xalqaro tajribalardan foydalanish. Xalqaro tajribalar-Yaponiya, Amerika Qo'shma Shtatlari, Germaniya, Fransiya ta'lim tizimi va ulardagi ijodiy ishlarni tashkil etish bosqichlari.

10. Ijodiy ishlab chiqarishda madaniy tadbir, ijodiy kechalarning maqsadlarini shakllantirish. Teatrlashtirish usuli, rejalashtirish, sinergetik samara, ijtimoiy-psixologik boshqaruv. Tashkilotchilik qobiliyati va uning bosqichlari.

11. Maktab o'qituvchilarining kasbiy madaniyatini rivojlantirishning ijtimoiy zaruriyati, o'quvchi bilan ishlash sifatleri. Insoniyatning muntazam aqliy va jismoniy faol ijodiy faoliyat, moddiy va ma'naviy ne'matlarni ishlab chiqish, iste'mol qilish (foydalanish), qadriyatlar, axloqiy tushunchalar, huquqiy amallarning hayotga tadbiiq etuvchi ijtimoiy tuzilmalar.

12. O'quvchilarning ijodkorlik qobiliyatlarini rivojlantirishda foydalaniladigan metod va vositalarning ahamiyati. Tadqiqot materiallari va metodologiyasi, tadqiqot natijalari, muhokama, muammoli ta'lim orqali o'quvchilar ijodiy faoliyatini shakllantirish.

13. O'quvchilarning kreativ kompetentlikini shakllantirish mezonlari. Ijod turi, ijod darajasi, ijod qamrovi, ijodning davomiyligi, ijodning shakliumumiy jihatleri, yaratilgan ijod mahsuli, murakkabligi tahlili.

14. Ona tili va adabiyot fani o'qituvchisi va uning kasbiy mahorati. Metodikaning vazifasi, fanga qiziqish o'yg'otish, asarlarni o'qish va tinglash, ongli va hissiy idrok qilish, faollikni oshirish.

15. Zamonaviy ona tili va adabiyot fani o'qituvchisiga qo'yilgan talablar. Fan doirasida ilm va bilim ko'lamining kengligi, dunyoqarashi, yangiliklar texnologik, psixologik, mantiqiy, falsafiy birligini ta'minlash.

16. Ona tilidan dars mashg'ulotlarini tashkil etishda ijodiy ishlar texnologiyalarini joriy etishning dolzarbligi. Ijodiy bayon, insho yozish, bayon va insho mavzusining

yoritilishi, ma'lumotlarning aniq, ravon, teran bo'lishi. Matn bilan ishlash texnikasi.

17. Ijodkor shaxsni rivojlantirishning pedagogik-psixologik xususiyatlari. Shaxsning ijodiy fazilatlarini, o'quvchilarning tashabbuslari, texnik-ijodiy faoliyat. Ijodkorlikka bo'lgan ehtiyoj. Qobiliyat – shaxsning individual psixologik xususiyati.

18. Maktab o'quvchilarining ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish muammosi, yechim va metodikasi. Ijodkorlik – bu tajribani qayta tashkil qilish, istiqbollarni izlash va kashf etish. Ijodkorlikning darajasi – oddiydan murakkablik.

19. Adabiyot darslarida o'quvchilarni mustaqil ijodiy ishlarini tashkil etish. Mustaqil ishlarning ilmiy-metodik va didaktik asoslari. Dastur talabi asosida mustaqil ishlarni tashkil etish.

20. Darsdan tashqari mashg'ulotlarda mustaqil, ijodiy ishlar ustida ishlash. O'quvchilarning ijodiy tafakkurini shakllantirishga doir mustaqil ishlar. Darsdan tashqari mashg'ulotlar ustida ishlash metodikasini shakllantirish.

21. O'quvchilarda tadqiqotchilik kompetensiyalarini shakllantirishning pedagogik – psixologik xususiyati. Ijodga yo'naltiruvchi faoliyat - bilim, malaka, ko'nikma va tajriba mahsuli. Ijod tushunchasi-tor va keng ma'noda qo'llanishi.

22. O'quvchilarda ijodiy - tadqiqotchilik kompetensiyalarini shakllantirishning pedagogik jihatlari. Mavzuni shakllantirish, muammo doirasida tegishli maqsad belgilash, faraz va ularni tasdiqlash yoki rad etish, muhim sanalgan manbalar, hodisa va jarayon, natijalarni aniqlash va qayta ishlash...

23. O'quvchilarda ijodiy kompetensiyalarni rivojlantirishda bilish faolligiga yo'naltiruvchi yondashuvlar. Bilish faolligiga yo'naltiruvchi yondashuv, kuzatish, ijodiy ishlarni mustaqil bajarish, maqsadda ma'naviy yiteklik, didaktik va psixologik yondashuvlar.

24. Ijodiy ishlarni shakllantirishda tanqidiy-kreativ fikrlashga doir texnologiyalardan foydalanish. Muammoli o'qitish, ko'nikma shakllantirish, malakaga ega bo'lish, tahlil qilish, farazlarni ilmiylikka olib borish.

25. O'quvchi tomonidan tashkil etilgan ijodiy ishlarni olib borishni tashkil etish bosqichlari. O'qituvchi faoliyati yo'nalishi. O'quvchi faoliyati yo'nalishi. Ijodiy ishlarni tashkil etish elementlari.

26. Maqsadga yo'naltirilgan komponentlar ustida ishlash metodikasi. Ijtimoiy buyurtma, maqsad, vazifa, tamoyil, mazmunga doir komponent, jarayonga doir komponent, metodlar.

27. Ijodiy-loyiha ishlari metodikasi. Tadqiqot darsi, Ijodiy hisobot darsi, Saboq-hikoya

darsi, Tadqiqot va loyiha ishlari himoyasi darsi. Ijodiy ish nomi, maqsadi, natijasi.

28. Ijodiy ishlar ishtirokchilari va rahbari faoliyatini tashkil etish. Ijodiy ishning mohiyati, rejasi, bosqichi, axborotlari, ko'rgaz,a va ko'rsatmasi, tavsiya va xulosasi tahlili.

29. O'quvchilarda gipoteza (taxmin va farazlar)ni ilgari surish ko'nikmasini shakllantirish. "Balki..", "Faraz qilaylik", "Deylik...", "Agar.." kabi kalit so'zlar bilan ishlash va ularni usul va uslublarini ishlab chiqish.

30. Ijodiy ishlarni tashkil etishda metodikaning o'rni. Biografik metod, Qiyosiy metod, Madaniy-tarixiy metod, Lateral metod.....

IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar.

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

1. Ta'lim va tarbiya amaliyotida o'quvchilar ijodkorlik qobiliyatini rivojlantirish
2. Zamonaviy ta'limni amaliyotda qo'llash, tahlil qilish.
3. Ijodkorlik qobiliyatini rivojlantirishning umumpedagogik prinsiplari.
4. Yaratilgan ijod mahsulini ma'nosi va murakabligiga ko'ra – taklif, ixtiro, kashfiyot.
5. Ijodning umumiy jihatlari, yangi g'oyalarni hayotga tadbiq etish.
6. Ijod shakli – innovatsion, ta'limiy, investitsion, aralash.
7. Ijodning davomiyligi – qisqa muddatli, o'rta muddatli, uzoq muddatli.
8. Ijod qamrovi – bilim sohasi, tarmoqlararo, milliy, mintaqaviy, mintaqalararo, xalqaro ko'rinishi.
9. Ijod darajasi – monoijod, multiijod, megaijod.
10. Ijod turi – texnik, texnologik, tashkilotchilik, iqtisodiy, ijtimoiy, ma'naviy, pedagogik, didaktik, aralash turlari.
11. O'quvchilarda kreativ kompetentlik faoliyatini tashkil qilish.
12. O'quv mashg'ulotlarida didaktik talablardan va pedagogik texnologiyalardan foydalanish.
13. O'quv-tarbiya jarayonini tashkil etish mezonlari.
14. Ijodiy masala va uning yechimlari.
15. Nazariy va amaliy bilishga asoslangan izlanishlar.
16. Biografik metod, Qiyosiy metod, Madaniy-tarixiy metod, Lateral metod.
17. Ijodiy ishning mohiyati, rejasi, bosqichi, axborotlari, ko'rgaz,a va ko'rsatmasi, tavsiya va xulosasi tahlili.
18. Tadqiqot darsi, Ijodiy hisobot darsi, Saboq-hikoya darsi
19. Tadqiqot va loyiha ishlari himoyasi darsi.
20. O'qituvchi faoliyati yo'nalishi. O'quvchi faoliyati yo'nalishi.
21. Ijodga yo'naltiruvchi faoliyat - bilim, malaka, ko'nikma va tajriba mahsuli.
- Ijod tushunchasi-tor va keng ma'noda qo'llanishi.
22. Ijodiy ishlarni shakllantirishda tanqidiy-kreativ fikrlashga doir texnologiyalardan foydalanish.
23. Darsdan tashqari mashg'ulotlar ustida ishlash metodikasini shakllantirish.

	24. Dastur talabi asosida mustaqil ishlarni tashkil etish. 25. Qobiliyat – shaxsning individual psixologik xususiyati.
3.	V. Fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar) Fanni o'zlashtirish natijasida talaba: “Ijodiy ishlarni o'tkazish metodikasi” fani haqida <i>tasavvur va bilimga ega bo'lishi</i>; • Muharrir sifatida faoliyat yuritish jihati va <i>ko'nikmalariga ega bo'lishi</i>; • Shu bilan birga texnik, badiiy, tahliliy jihatdan yuksak saviyali, bilimli mahoratli muharrir <i>malakasiga ega bo'lishi kerak</i>.
4.	VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari: • Ma'ruzalar; • interfaol keys-stadilar; • tarqatma materiallar; • ko'rgazmali qurollar; • Kompyuter; • Internet yangiliklari; • muammoli ta'lim; • qiyosiy tahlil.
5.	VII. Kreditni olish uchun talablar: Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'liq o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat ishini topshirish.
6.	Asosiy va qo'shimcha adabiyotlar hamda axbort manbalari Asosiy adabiyotlar: 1. Kompetensiyaga yo'naltirilgan Davlat ta'lim standarti va o'quv dasturi: Ona tili, adabiyot, o'zbek tili (5-9-sinflar). – Toshkent, 2016. 2. To'xliyev B., Shamsiyeva M., Ziyodova T. Ona tili o'qitish metodikasi. – T.: O'zbekiston milliy kutubxonasi, 2022. 3. G'ulomov A., Qodirov M., Ernazarova M., Bobomurodova A., Alavutdinova N., Karimjonova V. Ona tili o'qitish metodikasi. – T.: Fan va texnologiya, 2012. – 380 b. 4. G'ulomov Y., Rasulov I., Rustamov H., Mirzaahmedov B. Ona tili o'qitish metodikasi. Darslik (I.Mirzayev tomonidan tabdil qilingan). – T.: VNESHINVESTPROM, 2019. – 320 b. 2.Qo'shimcha adabiyotlar: 1. Umumiy o'rta ta'lim maktablarining 5-sinf o'quvchilari uchun ona tili darsligi . T:2020. 2. O'zbek tilining imlo lug'ati . T:2020. 3. Internet ma'lumotlari: 1. www.ziyo.net 2. www.literature.uz
7	Fan dasturi Samarqand davlat universitetining Kattaqo'rg'on filiali kengashining 2023-yil <u>05</u>-<u>09</u> dagi <u>1</u> - son bayonnomasi bilan ma'qullangan.

8.	Fan/modul uchun mas'ullar: D.Ganiyeva – SamDUKF, O'zbek tili va gumanitar fanlar kafedrasi o'qituvchisi
9.	Taqrizchilar: M.Djakbarova—SamDUKF, O'zbek tili va gumanitar fanlar kafedrasi o'qituvchisi (ichki) G'.X.Hamroyev – Pedagogika fanlari doktori (tashqi)